

Any XIII Núm. 475
ARTA 10 de Octubre de 1929

DEU I PATRIA

PREUS
Artà i comarca un any 4 pts.
A fora id 6 »
Extranger id 10 »

CALA - RATJADA

El dia és molt clar i lluminós. La mar, extàtica, beu els raigs ardents que el sol aboca damunt la seva superfície blava, brufant-la com d'espurnes metàliques que pipellejen, s'apaguen i s'encenen sense aturar, i pareix que intenta engolir-se les per escalfar-se en tranyes cavernoses i gelades. Les ones abans de desfer-se ran de les roques, alçen altives llurs crestes llambrejants que semblen talment d'argent fós. Les barques fermades a les estaques del mollet i a les penyes es balancejen suaument al impuls de la mar; a la platja sols hi ha quedat una barcaassa negra, de grans dimensions i un llagut que ha sofert alguns desperfectes en la pesca del matí. Moltes de casetes tenen una envellada de branques de pi ben seques i torrades del sol que fan gana de calar les foc. Sota la seva ombra protectora hi seuen els vellets de cara al mar i amb la mirada fissa en les ones mediten i recorden el temps de les seves joventuts quan plens de vigor i valentia sortien gojosos amb aquelles mateixes embarcacions... Els venen a la memòria les lluites corajoses i sovint desesperades que sostingueren ab els temporals quant les ones plenes de magestat i de feresa s'alçaven monstruoses deixant veure el vert esmeragda del seu sí i es llançaven llavors sobre la barqueta fentla juguina de sa furor. ¡Oh com ho recorden i els oprimeix el cor! Els sembla encare sentir el ronc breml de la mar que els feia treballar de valent durant la lluita... Però, també remembren els dies de bonança i senten l'emoció i alegria de les pesques abundoses amb tants de peixos lluentejants com or i plata viva... Tot els revé a la memòria mirant la mar fit a fit com a una amiga de l'infantesa i de tota la vida, i per

mes que li tenen coneguda la veu sempre els és grat de parar hi l'orella. Damunt cada punta hi ha un pescador que amb la canyeta en la ma espera pacient, sens bategar-se, el moment emocionant en que qualche peixet s'enganxi al ham i els bromeja amb segó pastat amb suc d'arengada que treu de dins un pot vell. Que és d'entretingut i agradable contemplar aquells esbarts sempre en moviment i en contínua festa que s'acabussen al menjar, treuen el capet amb la boca oberta a flor d'aigua i es capfiquen tot seguit i van i venen fent lluir la seva escata irisada, brillantíssima.

Les xerxes esteses en terra, sobre els terrats i pel mig dels camins s'eixuguen formant una bella escampadissa, olorosa de mar i c; hi ha també palangres i covos que les peixeteres han rentat posant-los per dins la mar. Baix de tres corpulents belles ombres hi seu un estol de pescadors de cara vermella, mirada atrevida, grassos i forç irritats. Porten camiseta de mànega curta, calçons arromangats i gorra d'un color indefinit; la seva conversió és brusca i tan forta que pareix que s'ertàn barallant. Parlen convençuts i contenen llurs aventures mentres repassen les xerxes, les lleven les herbes i fa netes amb un trinchet en una mà i la llançadora en l'altra adoben els esvorancs i passen els dits dels peus per entre les malles perquè cal tenir-les ben estirades i ben subgetes. Es gent d'idees socialistes i no pensen mes que amb la repartidora universal. Avesats a la llibertat de la vida del mar no volen esser dominats per ningú ni volen subgecció de cap classe. No van a missa, ni tenen creències religioses, avorreixen els rics; mes, en el fons, són bons. Qualque pic, al mitg de les seves converses, deixen veure el seu in-

terior bondadós i la grandesa del seu cor; però, contrariats i avergonyits es peneden desseguida i procuren amb paraules aspres corregir la seva debilitat.

De pronte se sent un crit d'infant seguit d'exclamacions d'alegria. Just baix del terradet d'un café ple d'hombres que juguen i beuen i riuen, tots es giren cap allà i una vegada enterats del que passa s'aixequen, i prenen part en la joia. Es que un atlot jugant descalç per dins l'aigua ha afinat un pop colossal i amb un ganxo de ferro d'un company seu el desferrà de les roques i el mostra victoriós als curiosos que van comparaguent. Això dona lloc a una acalorada discussió entre els pares dels atlots, car tots dos creuen tenir dret al pop, esca molt preuada entre els mariners; l'un pequé el seu fill l'ha tret i l'altre perquè el ganxo l'hi perteneix. El entretant l'atlotó a tota pressa, sens escoltar més raons, el se'n dū cap a ca seva i pel camí van rossegant les llargues i nombroses cames del pop que encara se remena mig esmortit. Al cap d'un moment tot recobra la calma habitual: els mariners han représ la feina, els pescadors de canyeta seuen damunt la seva pesquera, la mar s'és remoguda un poc més i és un gust veure com les oblades piquen, prenen el menjar i s'enganxen al ham. El sol bofega... totes les cases han tancat les persianes, els atlots neden mig despallats prop de la platja... i jo rest asseguda en una penya tenguent per respatller un viver de llagostes. I amb la ma fent de visera damunt les celles mir i contempl embadalida tantès belleses i escolt la música armoniosa de la mar que canta joiosa i festiva als meus peus... Tot rebull de poesia i la meua ànima sedenta i àvida de bellesa gaudeix un moment de felicitat!..

BLANCAFLOR

Un capvespre a l'hort

A dins l'estiuada
quant la calorada
ja s'ha apasivada
me'n vaig cap a l'hort.
Veure l'espessura
de fresca verdura
tapant la planura
me dona conhort.

Per dins la calçada
l'aigua atropellada
s'encalça esburbada
i cau al s'freig.
Un raig d'alegria
dins la melangia
de quant mor el dia
dona el remoreig.

La terra del prat
qu'han assaonat
i entrecavat
pareix una bresca
Bellissims pitxers
semblen els prebers
que ostenten faners
florescudà fresca.

Es veuen redols
de cebes i cols
parrals de fesols
sindries i melons;
hermoses fileres
de tomàtiguères
i per les voreres
els carabassons

Volta una bardissa
eixa escampadissa
de verda hortolissa
que fa enamorà;
i al mig del plantatge
vestit de selvatge
segant el ferratge
destrii l'hortola.

El valent bruixot
que sembla un atlot
amb un capellot
i ropatges vells.
Quant el vent el gira
que balla i s'estíra
fà fugi i retgira
els esbarts d'aucells.

Devant la caseta
morena i estreta
i no gaire neta
am posat de sants.
rotlats a un piló
menjen un trempó
de tomàtigó
la tropa d'infants.

La bella hortolana
riolera i sana
amb delit i gana
nos aida a culli
la mora madura
que te la dolçura
de la confitura
i el color de vi.

La propera vila
qu'al coster s'enfila
el sol ja perfila
amb llums de colors.
De l'aigua esburbada
ara empresonada
a dins la calçada
callen les remors.

No's sent una mosca.
Venguda la fosca
l'encontrada tosca
se vesteix de dol.
Quant som al camí
passa un sabetlí
i damunt un pi
ja canta el mussol.

CLARA

La Caixa de Pensions

El Consell de Administració de la CAIXA DE PENSIONS PER ELS VELLERS I DE ESTALVIS desitjant organitzar las actuacions balears d'aquesta entitat de manera que produesquin totes ses ventatjes i beneficis a n'els habitants de aquestes Illes, ha resolt colocar en lo suce-siu els fondos corresponents a les operacions de Previsió realitzades a Balears, en inversions que directament sien de utilitat o interès social en las mateixes.

Per la efectivitat de aquesta resolució, el dit Consell ha adoptat els acorts següents.

a) Realizar préstams hipotecaris en las Sucursals de Balears, organitzant aquestes operacions a base de que se formatisin escipituriament en las mateixes Balears.

b) Realizar prestams personals en las Sucursals de Balears amb las mateixes condicions, Reglamentarias vigents en les Sucursals catalanas;

c) Facilitar préstams socials a n'els Ajuntaments, especialment els destinats a edificis escolars;

d) Dedicar inversions al problema de la vivenda popular a Balears;

e) Realizar inversions fiduciaries a Palma i depositar els valors corresponents a las mateixes en la Sucursal del Banc de Espanya en aquesta ciutat.

NOTA AGRICOLA

Les saons del setembre s'han aprofitades per girar les terres i sembrar primarenc. La tendencia dels nostres conredors sembla afiançar-se damunt la sembra primarenca convensuts de que les aigues del abril fa anys que han perdut la ratjera. Així se guanya en creixement i se tenen moltes probabilitats de cullir mes fruit.

Ara qui estam en el bon temps no estira de més fer un parell d'adver-

tencies en quant en el cultiu.

Les treballades o millor dit les llaura desde la primavera de l'ivern son les millors per quant ajuden a que la terra absorbesqui una major cantitat d'aigua. La terra rompuda es esponjosa i fa que l'aigua que cau del cel no corri i penetri tota en el sol, formant un depòsit que es el qui sosten la vegetació el temps de seca, per lo tant, com més gran sirá aquest depòsit major sirá la resistencia a la seca.

Per altre part, son bastants encare els qui no saben el valor dels adobs químics i creuen que ensalgant una mica la terra n'hi ha abas'amement; estan equivocats: aquestes petites quantitats no fan res coneixedor a la vegetació, si la planta no troba menjar abundant malament pot creixer vigorosa, les petites quantitats, comesara, cent quilos de superfosfat per quarta-rada, es perdua total, val més no posarne gens; a la cullita no se'n nota. Son tres o quatre cents quilos lo que se necessita per conseguir una superproducció i amb aquests, la cantitat corresponent de sal amònica.

— En el nombre passat apuntaven el perill de la mosca de l'olivera, amb un temps tan bo, com ha fet no es extrany que comensin a notarse els seus estralls, apenes se troba ja una oliva que no estigui picada i moltes ja tornen negres debet a la destrossa que en la seuaropa van fent les larves d'aquest insecte.

Aquí no es notada la perdua d'oli que un atac tan intens representa, perque nigu fa nùmeros comparant un any amb l'altre i per aixó es que no ens preocupam de la defensa i molts riuen si en senten parlar seriósament. L'ignorancia i l'individualisme que ens domina, són la causa de que al cap del any, se perdin quantitats notables les quals, gastades en treballs colectius de defensa deixarien encare un marge i un augment considerable en qualitat dels producs. No seria possible intentar l'unió dels nostres agricultors ja sigui en el Sindicat, ja sigui en associacions similars?

— Segueix la cullida de l'oliva, tothom está ocupat, grans i petits surten cada dia a alegrar els nostres camps com estols d'aucells qui refilen belles tonades de l'avior, i al cap de la setmana s'animen les cases amb els diners que hi aporta tota la familia; els anys d'oli tot-hom se n'unta.

— Fa unes setmanes que comensá la venta de porcs grassos; el preu, 8 reals el quilo, a na que se paguen, no satisfá an aquells qui tot l'any confien en la vídiola, per satisfer els seus pagaments.

— Els prebes i tomàtiguères han donat bon conte i les noticies que tenim dels moniatos primarencs son satisfactories.

LA PIPIDA

Les dones acostumen arrencar la pipida a les gallines malaltes, que tenen el fons de la gorja tota blanquina i coberta de tels, més o meys gruixats. A vegades, aquestes gallines tenen també mal d'ulls. No cal dir que aquestes bestioles no menjen i que estan molt tristes.

Seria convenient que no s'arregués la pipida. La pipida es un tel gruixat que la majoria d'animals de ploma tenen a la llengua. Es un tel completament normal.

Lo que cal fer en casos és pintar amb tintura de code dues vegades al dia tot el fons de la gorja i la llengua, es a dir, allà on hi hagi tels blanquinosos.

Ademés, convé fer pendre a cada gallina dues vegades cada dia, una copa de llimonada.

MENJAU FRUITA I PLANTAU FRUITERS

La fruita es una base d'alimentació tant per la seva composició química com per les seves qualitats que obren favorablement en l'organisme.

S'ha de menjar fruita perquè facilita l'assimilació, tot impedit els dipòsits d'àcid úric i perquè evita que l'estómac realitzi fermentacions nocives.

La fruita convé principalment a la gent de ciutat d'oficis sedentaris, gent que va vestida, i principalment als que treballen amb excés.

N'han de menjar els reumàtics o gotosos, els que pateixen mal de pedra i totes aquelles persones que ultra alimentar-se abundantment consumeixen menges fortes.

El sucre de la pruna, pera, poma, prèsec i altres fruites, conté la seva polpa de sis a vint per cent de sucre, a més d'altres substàncies nutritives com materies azotades, grasses, gomes, cel·luloses i àcids diversos.

S'ha de menjar fruita perquè conté una gran quantitat de vitamines, substàncies que fixen la cals en els ossos, regularitzen la nutrició i exalten l'assimilació.

Per a menjar fruites, per tal que la fruita sigui abundant cal plantar fruiters i tenir bona cura dels mateixos.

Les grans produccions solen anar acompanyades de tècnica avançada, de rendiment normal i al mateix temps impedeixen que altres països puguin convertir-se en importadors de fruites, com acaba de succeir amb les pomes de Califòrnia en el nostre mercat.

REGISTRE

NAIXAMENTS

Dia 13, Andreu Sansó Muntaner de

n'Andreu Sansó i Catalina Ventura. Dia 14, Sebastià Gelabert Gili d'En Pere i Na Margalida Comuna. Dia 19, Juan Vidal Llodrà d'En Jordi del ferro-carril i Antonia.

Dia 26 de Setembre, Sebastiana Brunet Frau de Pere Juan Seu i Sebastiana Carbonera. N'Antoni Caldentey Gil d'en Miquel Garbeta i na Isabel Sua. Dia 28, en Juan Massanet Flaquer d'en Jaume Busqué i na Victoria Mangola.

Dia 5 Octubre, Aina Servera Femenias d'en Juan Leu i n'Aina Rossa. Dia 6, Pere Llinás Ferrer d'en Pere Bossa i na Maria Vermella.

MORTS

Dia 21, Catalina Tous Gelabert (a) Gaira, de 75 anys, viuda, de pioremia; Pere Pastor Quetgles (a) Redó, 69 anys, casat, febre tifoidea. Dia 23, Juanaina Gelabert Pastor (a) Jaumina, de 70 anys, viuda, epitolema de la cara. Dia 27, Juan Llaneras Danús (a) Serra, de 58 anys, casat, de apoplegia. Juan Genovart Ginart, d'En Pulit de Sos Fúlles, parvul. Dia 28, Margalida Garrau Amorós (a) Malindra de 21 anys, casada, insuficiència aòrtica.

Dia 5 Octubre, Margalida Carrió Amorós (a) Regalada, de 65 anys, casada, de uremia. Magdalena Pons Gil (a) Gila de 80 anys, casada, de càncer del úter.

MATRIMONIS

Dia 5 Octubre, Bartomeu Esteva Alzina, Pamboli de ses Terres amb n'Antonina Cursach Tous (a) d'Algaira, fadrins.

DE CA NOSTRA

Necrològiques.— A Buenosaires ha mort després d'una llarga malaltia en Miquel Esteva (a) Bou. A. C. S.

El camí de les coves — Amb molt bon acert se fa construir per el propietari en els punts perillosos de la carretera una paret de l'explanada de davant l'entrada està ja completament acabat.

An el creuer de la nova carretera s'ha posat un avis perquè els autos toquin la bocina per avisar els guies.

Museu.— Abans de sortir de la nostra vila el bon patrici Mossen Francesc Sureda Blanes feu un donatiu important al Museu.

En la secció arqueològica han ingressat alguns objectes de bronze i terrissa procedents de la Cova de Son Bauzá (Establiments); altres de la Cova del Morro (Manacor); alguns de Son Sart (Son Servera) i dues monedes romanes donades per en Martí Gili (a) Colom i en Francesc de Sa Font Calenta.

En la d'Història Natural han ingre-

ssat una garsa i una gavina, ademés, alguns fòssils del miocè de Sta. Margalida, donats per en Juan (a) Manuel.

Contra la blasfèmia — Diumenge passat dia 6 primer a l'Hospital, per dones, i després en el local de la Congregació Mariana per homes, donà unes conferències sobre la lleitura de la blasfèmia el P. Planas. S. J.

El Dr. Samora Ribas. — Ens comuniquen que ben prest farà una visita a Mallorca l'eminent català Dr. Samora Ribas únic deixeble de Bonnier que ha ampliat i extes les fronteres de la centrioteràpia convertint la en una ciència nova. Pardemunt de n'Asuero, s'ha de colocar al Dr. Samora an a qui sols faltà la propaganda intensa que Asuero va tenir desde el primer dia.

De viatge. — Hem tengut el gust de saludar els nostres bons amics En Nicolau Bujosa Font i la seua esposa Francisca Amorós (a) Polla els quals amb els seus fillets, han vengut de Laigle (Orne) France, per passar una temporada amb ses respectives famílies residents a Bunyola i a la nostra vila.

— Procedent de Monthouse ha arribat per passar una temporada amb la seua família en Gabriel Llaneras (a) del forn d'En Sua.

— El dilluns sortiren per visitar l'Exposició Internacional de Barcelona N'Antoni Massanet Casellas, en Pere Tous, en Guillem Ferragut amb les seues filles Margalida i Maria, en Juan Gelabert i sos fills Antoni i Juan i en Nofre Soler.

Classes per adults. — El dia 15 s'obrirán les classes per adults (escola des vespres) en les escoles nacionals d'aquesta vila.

Mes del rosari. — En la Parròquia i en el Convent, tots els dies se celebra solemnement la devoció del Sant Rosari. Per tal de guanyar l'indulgència plenària anexa a la popular devoció es diu a l'altar major, amb exposició menor.

Quaranta hores. — Per S. Miquel a la Parroquia se celebraren les solemnes quaranta hores, fundació d'una devota família, va predicar el P. Caldentey O. P.

A n'el Convent se celebraren també solemnisssimes per S. Francesc així com també la festa dedicada en el serafi d'Assis. Va predicar Mosen Cosme Bauzá de Felanitx.

L'exposició de Barcelona. — Han visitat l'Exposició de Barcelona, En Juan Oleo i esposa Na Catalina Píris, En Juan Flaquer i esposa Na Rosa Alzina. En Mateu Sancho amb sa esposa Maria Pons i cunyada Margalida, En Rafel Vives i neboda Maria Gelabert, En Jaume Picó i esposa, En Sebastià Ginart Bisquerra, Na Mariangela Esteva i Na Maria Gayà,

Royal Fruit

Beguda exquisita, elaborada amb extracte de fruites. Provaule, és deliciosa.

GASSEUSES Y SIFONS

- Fabricant:

M. MUNTANER FLAQUER

Fàbrica i despaig:

P. DES MARXANDO. ARTÀ

No descuideu de visitar la nostra casa

En ella hi trobareu tot lo necessari per satisfer el gust més refinat.

Se serveixen LUNCHS amb
prontitut i perfecció

GRAN COLMADO L'ESPERANÇA

P. DEL MARXANDO 3. ARTÀ

JAUME PICO

(A) ROTCHET

té una Agencia entre Artà, Palma i Capdepera i heiva cada dia.

Serveix amb prontitut i seguretat tota classe d'encàrregs.

Direcció a Palma: Harina 38.
Artà: Palma n.º 3.

Automòvils de lloguer DELS GERMANS

SARD(a) Terres

Teneu servici combinat amb el
Ferrocarril.

Excursions a Ses Coves, Calarratjada i demés punts de Mallorca a preus convinguts.

Carré d'En Pitxol n.º 8.
Id Son Servera n.º 29 } ARTÀ.

Panaderia "VICTORIA"

(ES FORN NOU)

de Bartomeu Esteva

Sucessor de Miquel Roca Castell

A sa botiga hi trobareu sempre: pans, panets, galletes, bescuits, rollets, i tota classe de pasticeria.

Se serveix a domicili.

Nétedat, prontitut i economia

C. de Palma 3 bis. ARTÀ

ALMACENES MATONS

- DE -

RAFAEL FELIU BLANES

C. DE JAIME II NÚM 39 A 149

Palma de Mallorca

Sastreria para Señora y Caballero.

Artículos y novedades para vestir de todas clases.

GRANJA BARCINO

PER TOTA CLASSE D'AVIRAM DE RAÇA, CUNIS, COLOMS, ALIMENTS ESPECIALS PER POLLS, I PONEDORES, INCUBADORES, ANELLES, PLANS I CONSULTES.

CONSELL - MALLORCA

NAUMAN

MAQUINAS PARA COSER Y BORDAR

Es la fábrica para dichas máquinas mas grande del continente.

(MARCA ALEMANA)

Depositorio exclusivo en ARTÀ

CAN GANANSI

AGENCIA DE ARTÀ A PALMA Y
-- VICEVERSA DE --

ANTONIO GILI (a) Comuna
SERVICI DIARI EN PRONTITUT I

ECONOMIA DE PREUS

ENCARREGS A DOMICILI

DIRECCIO:

Palma -- Banch de S'oli, 24

Artà -- Can Comuna Centre

Panaderia Moderna

DE

JUAN MATEMALES

Diariament elabora: pá, panets i pastes de totes classes.

BON SERVICI, NETEDAT I

ECONOMIA

Carré del Sol, 2.

Artà

Rafel Sastre (a) Vergé

PINTOR

Ofereix els seus servicis

Especialitat en automòvils

i carretons

reproduccions i retrats

C. de la Sombra-ARTÀ

FONDA

"LAS PALMERAS"

PLAZA MAJOR, 20 Y 21 (PALMA)

NOVA DIRECCIÓ

A CARREC D'EN

Juan Bauzá Pou

Servici esmerat i econòmic—

Menú exquisit i abundant—Habitacions netes i ventilades.

II LEED AQUI II

Para la matanza de cerdo: Todos los que deseen mis servicios para la presente temporada del 29 al 30, podrán utilizarlos en la forma siguiente.

Por sacrificar y descuartizar reces menores de 120 Kg será el insignificante precio de 1'50 ptas., debiendo el interesado cuidarse de pelarlo y dejarlo limpio

Si quieren Vs. mas trabajo mío, tendrá que regir otro precio.

Artà, Octubre 1929.

Bartolomé Gili

C. Pontarró, 14.

FABRICA DE FIDEUS

i tota classe de pastes alimenticies d'en

NICOLAU CARRIO

Carré de Palma, n.º 48

Preus sens competència

EL TRIBUNO DISID